

ALOIS JIRÁSEK:

Na dvoře vévodském.

ROMÁN.

"Výsosti, list od — Arnoldiho," vévoda hněvem se začervenal. Po chvíli, jakoby se přemohl, pomohl temným hlasem, aby četl.

Arnoldi drzým způsobem ohlavoval, že princezna Johanna dobrovolně s ním šla, že ji neunesl. Zadal dále, aby mu zaslána byla značná suma peněz, kteráž dojde-li na určité místo, že princezsu na téme místě opustí, odkudž si ji vévoda bude moci odvésti. Na konec psal, že vidí se pohuta, aby o panu vrehním tom lakomci, něco poznamenal, poněvadž jemu, Arnoldimu, to neubliží. Nezná prý vrehního z Vídně, ale z pražské pokoutní kavárny a herny, kdež pan Vrána, ještě jako důstojník, falešně hrával a tak se živil, ano, jednu obět svou, když spokojena býti nechtěla, v Mrtvé uličce zle posekal. Na konec dodal, že panu vrehnímu se postěstilo, že má šikovnějšího syna, nežli on sám je; a že pana vévodu před tím obratným synáčkem, panem tajemníkem, varuje.

I toto Hlasivce přečetl, když se byl před tím místem zamělel. Četl bez toho vévodovi všecko svědčí.

Nad touto zprávou pozapomněl vévoda na hněv, který v něm drzý list Arnoldiho způsobil.

Vstav podal Hlasivcevi mlčky ruku.

Třetího dne večer po tomto přibřežl kočár na nádvoří zámek a z vozu vyskočil důchodní Svoboda, jenž ruku princezny Johanně ku pomoci podával. Vzdorně ji zamítavši, sama vystoupila a zamířila do zámku.

Vévoda jí hned k sobě obeslal. Do salona vstoupila v prostém, černém rouchu, jaké jí musil Svoboda dle jejího přání koupiti. Všech šperků, kteréž onoho večera měla, jako brilantových náušnic a jehlice, byla prostá. Byla bledá a pohublá. Než i v tomto prostém rouchu byla sličná, Tmavé oko vzhlíželo pevně, skoro vzdorně. Ale když skličného sestárlého vévodu spatřila, když uzešla ustárou jeho tvář a v oku žal a výčitku těla, tu zapomněla, že byla od milence odtržena. Pláče, sklusla u nohou otcových a objavi jeho kolena prosila za odpuštění. On pak hluboce jsa pohnut sklonil se ku své deři a slzy jeho skropily její hlavu. Tato její míluje, ta zbloudila jsou nezkusena, svedena. Ale její matka

A bolest znova zachvěla prudec jeho duši.

To bylo řečí po městě a panství! Všude hovořili o Arnoldim a jeho únos. Vypravovali, jak všechno stihání bylo marno.

"A nepřivezl ho důchodní!"

"Když je v tom Erfurtě stihl, večereli právě. Ten aktér důchodního poznal. Vyskočil otevřeným oknem a ten tam. Na takového ptáčka hned nevyzraje! Princezna chtěla také přehnout, ale bylo již pozdě. Svoboda jí ománil, že jde pro ni ve jménu vévodově, ale ona nechtěla poslechnouti. Poroučela mu, aby odešel, že on, služebník, nemá jí co poroučet. Ale když poslechl, že mu dovoleno i násilí uít a když milence nepřicházel a viděla, že je zrazena, podala se. Nechtěla však živou moct s ním do jednoho kočáru vstoupiti, že ona, princezna, nebude s takovým člověkem v jednom voze seděti."

"To chtěla znova přehnout."

Tak a podobně s mnohými dodatky a výklady, kobovala zvěst o únos vévodské princezny. Na zámku věděli více a vypravovali si, že se vévoda s vévodkyní stále hněvá.

"Do smrti mezi nimi nebude dobře."

"Dosed od onoho večera spolu nemluvíli."

"A tak hned nebudou." —

Tobias Podhájský chodil prudkými kroky po světnici; v koutku seděla jeho "drahocerná manželka" a plakala.

"Taková hauba! V celém městě se nám budou smát! Co to dítě vyvedlo! S hanbou ji poslali ze zámku!" bědovala učitelová.

"Ó, já to věděl, že ten Benda a ten Talián je jedna osoba. Když jsem jeho hlas slyšel, hned mně zavznělo v uších: 'Už jedou!' A jak se přetvářoval, jak namáhavě česky mluvil! Šibeněnků, ty slušného místra Bendy přibuzný!"

V koutě zahrádky seděla Mařenka, Plakala. Že se to tak skončí, nenadála se. Šlo jí o rodě a princeznu. Pozvednuvši sklopený zrak, spatřila Josifka. Usmívaje se, podával jí ruku: "Křídél jsem vám, panno Mařenko. Odpusťte mně!"

A ona smutně se usmávši podala mu pravici.

"Věřte mně?"

"Věřím a budu. Nedělejte si z toho nic. Však ono zas bude dobře."

Podučitel všecek šťastný usedl vedle deery principálovny. —

Povídalo se, že vévodkyně odjele do Karlových Varů; vlastně však se odebrala do Vídně. Deery zůstaly na Náchodě s vévodou, jenž víc a více churavěl. Lékař mu radil lázně a poněvadž vévodu vše na zámku tísnilo, ustanovil se na tom, že odjede do lázní. O slavnosti ratibořické nebylo ani řeči.

Tři dny před odjezdem povolal k sobě Hlasivce.

"Jak se vám odměním? Řekněte, čeho žádáte?"

"Výsosti, já ničeho nezastuhuji. Však smím-li prositi, prosím, aby Vaše Výsost ráčila se rozpomenout."

"Na návrh, není-liž pravda? Podejte ho sem. Věděl jsem, že jiného žádati nebudete a byl bych již dříve učinil, než —" tu se zamlel. Pak vzav péro, podepsal hloub do rohu jméno, tak že mezi smlouvou a podpisem zůstalo dost volného místa.

"Vezměte péro a napište sem, že robotníkům na svém panství 2500 dní potažných a 10,000 pěších slevují, aby jim bylo uvolněno, tak aby veškeré své povinnosti tím snáze mohli vykonávati."

"Výsosti!" zvolal radostně Hlasivce a více pronést nemohl.

"Dnes bude zároveň vrehní propuštěn ze služby. Za nepřítomnosti mě zastáňte jeho službu."

Patent po veškerém panství rozhlášen a jásání bylo veliké. Při cházeli ze všech vesnic deputace, aby milostivému pánu díky vzdaly. Vévoda byl projevy děkčenné radosti dojat.

"Klamali mne tenkrát s těmi rychtáři. Kdyby těch nebylo, byl by patent již dříve podepsán," pravil Hlasivcevi, jenž deputace uváděl.

Když také bělovlasy, statnýký vejvůnk přišel a děkuje vévodovi, vzpomněl, že viděl zboření sešlé a že teď rád umře, když ta užra a bíd stavu sešlého jsou zmařeny, tu sáhl vévoda potěšen po vřáku a vyňav dukat stiskl jej mezi prsty.

"Uvidím, mám-li ještě svou sílu," a díval se pozorně na dukat, z kterého mezi prsty třířehý kloboček utvořil. "Není tak šermový, jak býval. Ubývá, ubývá," dodal, smutně se usmáv, dal poslat staršíkmu rolníkovi, jenž

jako drahou památku si jej odnášel, velebě jeho dáree. —

Hlasivce byl nyní po odjezdu vévodově na zámku první. Všichni, kteří prve proti němu byli, snažili se mu zavděčiti se a zalíbit.

Nový vrehní odjel na krátký čas se svým přítelem Holubem do Prahy. První cesta jeho byla k paní Vogarové, kdež se sešel s Eliškou i Kochemem. Druhého dne bylo v svatyni "české koruny" hlubno a živo. Sešli se všichni vlastenečové a všichni se radovali, vítajíce staré známé, Holuba a Hlasivce a nového, Valentína Koehana. Když byli nejvíce rozjařeni, povstal pan páter Zelený a v řeči mistrovsky dle Veleoslavina vypulirované, připadné, jadrné, ne méně vtipné, krásné a dojímanvé vylíčil stav národa českého, jeho bídu a soužení, vřtal radostně nového dne první svítání, vzpomínaje vděčně všech horlivých a obětovných bojovníků pro milý náš jazyk český, až na Hlasivce přešel, jehož chválu přednesl a jemu děkoval, až pak na konec pozvednuv džbán připil mu na zdraví a jeho nevěstě, kterouž že mu zítra o hodině třetí odpoledne v chrámu sv. Štěpána oddá, s radostí obhláoval.

"Slepý mládenec" naslouchal, pohmut jsa, vroucím slovům, prýštieím ze srdce vlasteneckého, Rozradoval se z té duše, když tolik uvědomělých vlastenečů seznal, a když Zelený vlasteneckou řeč dokončil, zášepal dojat: "Dej to Bůh!"

Za nedlouho vrátila se Eliška na zámek náhodně jako Hlasivceova žena. Paní teta Scheibová ji radostně uvítala. Byl bratrance Vrána ještě na večer toho dne, kdy propuštěn byl ze služby, odejel do Vídně, vzav s sebou toliko "nejkrásnější své nářadí," kuffík s penězi. Vše ostatní mělo být za ním dopraveno. Když se ho paní Marta ptala, co ona počne, odbyl jí z hruba, aby si zůstala "u dětí."

A "dětí" jí neodbyly.

K podzimu navrátil se vévoda Petr na Náchod. Poněkud ozdravěl, ale za nedlouho zase chřádl.

"To byly příliš kruté rány," povídal Martin Hlasivcevi. "Bojím se, že to dlouho nepřetrká. Jen já vím, jak se souží. Ó ta vévodkyně! Pro takového poběhlíka zničí toho dobrého pána!"

"Slyšte, pane komorníku, co se o něm přítel Holub v Praze dopátral. Víte, že Holub psal do Prahy známým. Kdyby listy jejich byly došly, mohlo být všechno neštěstí odstraněno. Psali o něm, ale listy na Náchod Holuba nedošly. Zdá se býti jistotou, že Arnoldi listy ty nějak zadržel. Věděl dobře, že je Holub mým přítelem a spojencem."

"Co tam psali?"

"To, co nyní Holub v Praze vyšetřil, že Arnoldi se jmenuje vlastně Arnold, že je synem pražského kavárníka, jenž mimo karban jiné nečistě řemeslo provozoval. Matka našeho Arnolda je rodilou Vlažkou a odtud ta znalost italského a onen italský list. Arnold byl nějakou krátkou dobu u vláské společnosti, ale brzo ho vypudili, když se o něm přesvědčili, jaké je kvítko."

"A takový člověk! Ubohý peně!"

Z daleka široka sjížděli se doktoři na Náchod, aby vévodovi pomohli. Než marně. Kdykoliv takový "učení" pán odešel, usmál se smutně vévoda a Martin v předstí kroutil hlavou. "Tu je to," ukazoval na srdce, "a proti tomu není léku." Vždy se Petr potěšil, když uslyšel, že přišli vesničané se ptát, jak se mu daří. Když mu poradili záračného prý lékaře v Jelenově za Slaným, dal se tam v měkkém nosidle donést. A tu na, bídli se mu ochotně vyřetávají, kteří po čtyřech se střídají tam jej donesti.

To již byla zima a vánoce nastaly.

Hlasivce slavil první radostný štědrý večer s Eliškou, Kochemem a Martou. Na zámečku Jelenovském bylo však smutno. Vévoda chřádl vřáhlé, niemeně též truchleli deery. Na štědrý večer přijeli hosté.

Vévodovi ohlášena jeho manželka, že právě z Vídně přijela. Petr chvilí mšlel, ale když viděl, že deery jeho na přesebné hlási, pokynul hlavou. Princezny spěchaly uvítat matku, kteráž pak sama k vévodovi vstoupila.

Odpuštěl jí. —

A zase bylo svatých tří králů a zase bráti v náhodském kostele slavnou mši. Regenschori řídil radostně a vše šlo, jak náleží. Josefek, jenžž přičiněním Hlasivceovým dostalo se samostatně školy, zpíval: "Už jedou, už jedou!"

Když bylo po mši, přistoupil mistr Suchánek k Podhájskému a pravil vesele:

"No vidíte, že to šlo bez toho Bendy!"

"Což platno! To "už jedou!" nikdo tak nezapívá."

"Za to vám Kofínek neukradne pláště."

"Ale vzal mně Mařenku," a regenschori se spokojeně usmál.

Dne 12. ledna 1800 rozezvucely se zvony na věžích náhodských a zvucely po celé tři dny, neboť zemřel dobrý vévoda Petr Kuronský, jenž v poslední vůli ustanovil, aby zařízení jeho panství navždy v platnosti zůstalo. Když tělo jeho na zámek dovezeno, na parádě snutočnina bozi odpovídalo, defillovalo všecko služebnictvo v novém, černém obleku. Naposled kráček starý Martin, jenž došel katefalku, sklšel u nohou mrtvého vévody a zástlál:

"Co já tady bez tebe, můj dobrý, drabý pane!"

Tělo vévodovo odvezeno do Zaháně, kdež je v hrabě slavně uložilo. V kostele náhodském bylo pivo. Slonženo rekviem za vévodu. Učitelé z celého panství sešli se, aby provedli slavné Mozartovo dílo.

Tobias Podhájský řídil. Když zavzucelo "Dies irae", zatmělo se mračno okružik v očech. Neviděl pro slzy ani na rozložené partesy.

I Kochem byl v kostele. —

Co deery, co vévodkyně?

Ta trávila potom dny své věstí na saských svých statech a v Berlíně i v Paříži.

Čtvrtá deera, kterou vévoda za svou neznal a jí věnem neobdělil, vřala se za vévodu Talleyranda Perigorda, Marie za knižete Hohenzollernského, a Johanka, vystonávši se ze své první lásky, stala se manželkou vévody Pignatelli de Belmonti. O Arnoldim nebylo nic slyšeti.

A princezna Kitty?

Znáte ji všichni, vždyť znáte "Babičku" Boženy Němcové. —

"Paní kněžna" v krásné té povídce je princezna Kateřina, deera Petra Kuronského.

KONEC.

— Předplatte se na "Pokrok" do Čech, pouze \$2.00 ročně.

DEVĚT Z DESETI
obyčejných chorob dnešní doby mají svůj původ v nečisté krvi, jež životní ústroje seslabuje. Léč, jenž čisti krev vyléčí choroby.

DRA. PETRA
HOBOKO
nemá sobě rovna k čistění životní tekutiny a budování soustavy těla. Je v stálem užívání po více než sto roků — dosti dlouho, aby vždy zase svou hodnotu dokázalo. Neobsahuje nic, než co prospívá. Neptejte se lékárníka po něm, neboť je dodáváno jenom od zvláštních jednatelů. O další podrobnosti pište na

DR. PETER FAHRNEY & SONS CO.,
112-118 So. Mayne Ave., CHICAGO, ILL.

50,000 KNIŽEK ZDARMA PO
TAJNÉ NEMOCE MUŽŮ.

Tato kniha obsahuje mnoho vyobrazení, a jest pravým z drobné vedy pro staré i mláde, kteří trpí slabostí, strachem, kapavkou, nervosní chorobou, otrávením krve, křivice, neboť zahrnuje lednu a všechny vyléčí doma a jistě. Pište nám český.

Porada zdarma. Úřední hodiny od 9ti do 5ti Vnedělí od 10ti do 2hé odpoledne.

DR. JOS. LISTER & CO.,
40 Jarborn St., SA 7 CHICAGO, ILL., U. S. A.

TELLMORE Jest výtečný druh whisky, jejíž vřbrazení rozest'ateli jsou

Atlas Wine and Liquor Co.,
VELKOBOCHODNÍ A IMPORTÉRI
659-61 Blue Island Ave., CHICAGO, ILLS.

Zaručena dle vládního zákona o čistých potravinách a lékách. JOHN J. FLORIAN, čestující jednatel.

Jedna třetina na hotovosti

a ostatek na roční splátky zakoupí bohaté pozemky, ležící pouze míli od nového města na dráze v Refugio okresu v Texasu. Tyto pozemky jsou pouze jedenáct mil od moře vzdáleny a proto též mrazy nepoškodí zimní úrodu zeleniny a v létě opět vřtr od moře chladí horlka. Cena těchto pozemků jest pouze \$50 akř a povážte-li, že zde můžete pěstovati úrody v zimě i v létě, jest tento pozemek velmi levný. Tyto pozemky jsou v nejzdravější části Texasu a jsou rozměřeny na 5 — 10 a 40-akrové farmy. Dobré vody v mlčkých studnách dostatek.

Bohemian Information Bureau,
1325 William St., Omaha, Neb.

Čtete nově vyšlou knihu
VŮDCE KU ZDRAVÍ
(třetí vydání)

EXTRA.

EXTRA.

DR. E. C. COLLINS
(Zakladatel Collinsova Léčebného Ústavu)

Dobře známý léčebný ústav "The Collins New York Medical Institute" vydal právě teď novou knihu ve prospěch českého lidu. V knize této můžete se dočísti všelicos o zachování zdraví, jakož i o přifinacích, průběhu a léčení romanitých chorob. Kniha jest psána v lehkém a dobře srozumitelném slohu — proto ať jí každý náš krajan, muž nebo žena, mládenec anebo panna, přečtá, ješto mu to bude k velikému prospěchu pro celý život.

V knize jsou četná krásná vyobrazení, tušová i barevná, kteráž nemálo slouží k lepšímu porozumění věci. Nejsou to žádné hatlaniny, jaké byly některými humbukátskými lékaři mezi Čechy vysílány, ale jest to skutečně poučná, užitečná a potřebná kniha, a ní se mohou lidé naučit mnoho dobrého, jak se vyhnout chorobám, jak si udržet zdraví, v případě choroby jak se léčit a jak rozemávat nemoce. Kniha obsahuje přes 200 stran (dvě stě) a četnými vyobrazení lidského těla i tajných ústrojí obojího pohlaví. Když člověk přečte tuto knihu, tu zajisté slyšedá a uzná, že je to kniha vážná a prospěšná a proto bylo by žádoucné, aby jí každý náš krajan i krajanka a vůbec každá česká rodina doma měla.

Ať jste zdraví nebo nemocní, pište si pro tuto knihu. Jeste-li nemocní, toť na každý pád, dříve než se obrátíte na jiného lékaře neb léčebný ústav, pište pro onu knihu — v ní najdete dobře popsanou svou chorobu jakož i příčiny, a kterých povstala a znajíce toho, toť se potom lehčeji a dříve vyléčíte. Velkou pochvalu dlužno Collinsovu léčebnému ústavu, že vydal tuto poučnou knihu a to tím více, že on nařídil, aby se

8 tisíc knih zdarma rozdělilo mezi náš národ po celé Americ. Proto objednejte si ji, pokud zásoba stačí. Každý, kdo by chtěl knihu tu dostat, nechť zále na dole udanou adresu za 10 centů poštovních známek na poštovní dopravu a dostane ji zdarma.

Jak už všeobecně známo jest, lékař účinkující v tomto ústavě s popisem nemoci pozná stav nemocného; jeho velká zkušenost a hluboká věda umolňují mu úspěch v léčení lidí, kteří jsou na sta, ba i na tisíce mil vzdáleni.

Dopisete-li si pro knihu, pošleme Vám ji ihned. Dopisy adresujte:

The Collins New York Medical Institute, (Inc.)
140 West 14th St., New York, N. Y.